

Ключевые слова: поведенческие компетенции, арт-педагогика, инновационные технологии личностно-ориентированного обучения и воспитания.

The value orientation of higher education of Ukraine is reviewed from the perspective. «Art-Pedagogy» is identified as innovative technology of the personal oriented education. The author analyses the tasks of the art-pedagogy, the organization forms and methods of the art-pedagogical work.

Key words: behavioral competencies, art-pedagogy, innovative of the personal oriented education.

Гаркуша А. І., викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка, Україна

ВИКОРИСТАННЯ СТИЛЬОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

Стаття присвячена теоретичній розробці інтегративних методів підготовки студентів педагогічних ВНЗ — майбутніх вчителів музики — до музично-просвітницької діяльності. Надані науково обґрунтовані елементи форми, методи організації педагогічної роботи зі студентами.

Ключові слова: інтеграція, музично-просвітницька діяльність.

У світовій мистецькій культурі ХХІ ст. неухильно відбуваються процеси диференціації та інтеграції високого музичного мистецтва, народної культури та музичної маскультури. Цей етап оновлення мистецької освіти формується в період тотальної глобалізації, створення світової мережі мас-медіа та електронної індустрії. Відповідно йдуть пошуки дієвих підходів до підготовки виховного потенціалу мистецтва на пробудження позитивного ставлення учнів до культурних цінностей, які накопичені людством протягом багатовікової історії (Г. М. Падалка, О. П. Щолокова, Г. П. Шевченко).

Слід зазначити, що таке явище як маскультура (мистецтво джазу, рок-музика, естрадні пісні різних жанрів), відвертає увагу молоді від сприйняття класичної та народної музики. Тому важливо відпрацювати педагогічні підходи та засоби залучення молоді до високого класичного мистецтва й народних джерел, створити необхідну наукову базу для визначення змісту, форм, методів та напрямів оптимізації навчально-виховного процесу на індивідуальних музичних дисциплінах позаурочної діяльності молоді.

Діяльність педагога-музиканта передбачає володіння спеціальним інструментом (фортепіано, баян, акордеон, скрипка, бандура), навичками професійного співу, роботи з хоровим колективом, наявність бази знань з музично-теоретичних дисциплін. Майбутній вчитель музики — це виконавець творів, концертмейстер хору, співак та диригент в одній особі. Інтеграція окремих частин навчального процесу підвищує якість навчання.

Не відкидаючи повністю феномен маскультури, сильними сторонами якої є покликання задовольнити духовні потреби масової аудиторії, звертання до емоційної сфери людини, а також єдність із сучасним образом життя, можливо знайти компроміс у вирішенні цієї проблеми. А саме: інтеграція класичної, народної та масової музики дозволять вирішити завдання формування всебічного розвитку людської чуттєвості у багатогранному світі музичної культури.

Всебічний розвиток майбутнього вчителя музики передбачає різні форми інтеграції: вміння застосувати здобуті на заняттях з основного інструменту (фортепіано) навички у проведенні музичних свят, концертів-лекцій, конкурсів (музика і природа, музика і живопис, музика і література). Студент може проявити свої творчі здібності в цих заходах як соліст, акомпаніатор, ансамбліст, сценарист, режисер, диригент або ведучий. Ці виступи відіграють велику роль у становленні майстерності майбутнього музиканта, виховують відповідальність, творчу активність, допомагають удосконаленню виконавської практики в діяльності майбутнього вчителя музики. Саме інтеграція масової, народної та класичної музики як стильових видів музичного мистецтва у змісті багатоваріантних та навчальних програм індивідуального музичного циклу дозволяє вирішити завдання гармонійного розвитку студентів. Можливо визначити декілька напрямів стильової інтеграції у педагогічній діяльності, які зумовлюють зміст сутності виховання молодих спеціалістів.

Виховати студента професійним музикантом, підготувати до самостійної **практичної** роботи — ось основна мета кожного викладача. Творчі та організаційно-методичні принципи молодого фахівця, звісно, опираються на практичне знання свого предмету, на свій музичний досвід. Якість підготовки випускника учбового закладу дає право оцінити не тільки здібності та працездатність студента, а й методику і особливості піаністичної школи його педагога. Тому продуманий індивідуальний план, який містить в собі різноманітну фортепіанну літературу за стилем та труднощами (класичну, народну та сучасні жанри), дає змогу покращити музичний розвиток студента.

Вивчення на заняттях з фортепіано музичного матеріалу до практичної майбутньої роботи є одним з найважливіших моментів вихо-

вання вчителя музики. Різноманітність програмного репертуару (класичного, народної музики, сучасних творів, естрадної музики, джазу) не можливо вважати лише засобом накопичення творів, які використовуються в роботі майбутнього вчителя музики. На цьому матеріалі вирішуються завдання загальної організації студентів, розвиваються ініціатива та самостійність. Готуючись до практичних занять, працюючи над якістю піаністичного виконання п'єс, студент розвиває в собі аналітичне, гуманітарно-естетичне мислення (аналіз гармонії, аналіз форм, зв'язок з музичною літературою, з літературними та живописними аналогами). Таким чином студент починає бачити себе в ролі вчителя, він вміє не тільки виконати дитячу п'єсу, а й розповісти про неї в цікавій формі. В такий спосіб молодий музикант набуває досвіду, розвивається його творча індивідуальність та відповідальність до своєї майбутньої роботи.

Іншою важливою формою удосконалення виконавської практики студентів є **виконавська позааудиторна** діяльність. У цій сфері майбутній вчитель музики повинен об'єднувати всі рівні музичної комунікації: виконавець (по відношенню до автора), творець (по відношенню до учнів-слухачів), виконавець і критик у ситуації вивчення твору. Концертна діяльність як солістів, концертмейстерів, ансамблістів виховує сценічну свободу, яка необхідна в подальшій роботі майбутніх вчителів музики.

Прикладом ефективного впливу на формування педагога-музиканта позааудиторної роботи можуть бути такі заходи: «Мала філармонія», в якій беруть участь як студенти, так і викладачі, наприклад: «І. С. Бах у третьому тисячолітті», «Чарівні звуки Шопена»; конкурси: «Джазова музика», «Українські композитори — дітям»; концерти-лекції: «Музика моєї Батьківщини»; творчі зустрічі-концерти, а також студентські наукові конференції: «XXI століття через призму музичних стилів». Беручи участь у цих заходах, студенти мають можливість підвищити свій виконавський потенціал, розвинути інші творчі здібності (написання сценарію, доповіді, режисура заходу, виступ у ролі ведучого і т.д.).

Перед проведенням цих заходів було запропоновано анкетування студентській аудиторії Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка. Ось деякі з запитань:

- Чим приваблює класична музика?
- Що є спільного в класичній і народній музиці?
- Які напрямки ви знаєте в джазовій музиці?
- Які сучасні вокальні групи вам найбільш цікаві?

Анкетування засвідчило, що інформованість студентів музичного відділення більш рівноцінна за цими трьома напрямом музичного мис-

тецтва, ніж студентів інших відділень, у яких знання з сучасної музики значно вище, ніж з класичної та народної. Тому можна зробити висновок, що інтеграція всіх культур має бути дозованою, гармонійною.

Відповіді тих же студентів після проведення музичних заходів: «Бах в третьому тисячолітті» та «Чарівні звуки Шопена» на запитання: «Чим приваблює сучасне суспільство музика Баха, композитора XVII ст.?», «Чи є сьогодні у молоді потреба слухати його твори: органні, хорові, клавирні?», «Чим вражає музика Шопена?», були вже іншими стосовно класичної музики. Ось вони:

— Слухаючи музику Баха, відроджується душа, очищується і поєднується зі Всесвітом. Ми в XXI ст. відчуваємо зв'язок з тим часом. Думки та відчуття Баха нам близькі і тому він завжди буде сучасним.

— Ця музика звеличує людину, її почуття. На мій погляд, класична музика потребує спеціальної підготовки, духовності, професійного розуміння. Смак до цієї чудової музики повинен виховуватись з дитинства, і тоді молода людина у вирію сьогоднішнього шоу-бізнесу прийде в зал філармонії, органний зал.

— До глибини душі мене схвилювала музика Ф. Шопена: чарівна, мелодійна, емоційно виразна. Вона підвищує наші духовні культурні якості, надає наснаги до гармонійного сприйняття цього світу, до творчого підходу в моєму навчанні як майбутнього вчителя.

Напрошується висновок: тільки в тісному взаємозв'язку використання отриманих студентами знань у процесі вивчення споріднених предметів музично-педагогічного циклу, можна виховати кваліфікованого спеціаліста-музиканта. Інтегрований підхід до музичних творів у класі основного музичного інструменту (фортепіано) дає багатий матеріал для розвитку творчості студентів, активізує їхню логіку, сприяє активному пошуку нових форм, методів у роботі з дітьми, сприяє розширенню музичного мислення, вмінню емоційно та свідомо сприймати музичну тканину, накопичує музично-слуховий досвід.

Підвищення ефективності виховного потенціалу та інтеграції, безумовно, ускладнює музичну мову мистецтва, робить неможливим її прочитання без попередньої підготовки. Саме науковий підхід до інтеграції музичних стилів у сучасному звуковому просторі (підвищення ролі інтеграційних підходів до музичної підготовки майбутнього вчителя музики) орієнтує майбутніх педагогів на реалізацію у практичному житті здобутих систематизованих знань, здатності до їхнього постійного оновлення та інтегрування у власному досвіді з метою творчого втілення. Дослідження стильових інтеграційних процесів у сучасній музичній культурі дозволяє систематизувати їхні особливості на більш високому рівні з метою методологічного осмислення набутих

знань майбутнім вчителем музики, розвитку самостійного критичного мислення, формування власної моделі цілісної художньої картини світу.

ДЖЕРЕЛА

1. Задерацкий В. Мир, музыка и мы / В. Задерацкий // Музыкальная академия. — М., 2001. — №6. — с. 1—9.
2. Кухарский Г. Фредерик Шопен. Письма / Г. Кухарский. — Т. 1. [4-е изд.]. — «Музыка», 1989.
3. Петрушин В. Музыкальная психология. Гуманит / В. Петрушин. — М.: Изд. центр «Владос», 1997. — 339 с.
4. Синявер Л. Жизнь Шопена / Л. Синявер. — М.: Изд. «Музыка», 1966.
5. Суханцева В. Музыка как мир человека / В. Суханцева. — С. 156—172.

Статья посвящена теоретической разработке интегративных методов подготовки студентов педвузов музыкально-просветительской деятельности. Представлены научно-обоснованные элементы, формы, методы организации педагогической работы со студентами.

Ключевые слова: интеграция, музыкально-просветительская деятельность.

The article is dedicated to theoretical elaboration of the model of training of teacher's training university students — future musically-educational work. Scientifically grounded components, forms and methods of teaching and educational process of training are presented.

Key words: integration, musically-educational activit.